

**การรับรู้ เจตคติ และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมวัณโรค
ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้าน
หนองตะเคียนบอน อำเภอพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว**
**The perception, attitudes, and performance in the prevention
and control of tuberculosis by Village Health Volunteers
(VHV) at Ban Nong Takian Bon Health Promotion Hospital,
Watthana Nakhon District, Sa Kaeo Province**

ณรงค์ศักดิ์ โพธิ์พิทยา Narongsak Phopittaya

นักศึกษาปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต Student of Master of Public Administration

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

Department of Public Administration Program Faculty of Public Administration Dhurakij Pundit
University

E-mail : 66130719@dpu.ac.th

Received 17 March, 2025

Revised 25 March, 2025

Accepted 17 June, 2025

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับการรับรู้ เจตคติต่อโรควัณโรคของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านหนองตะเคียนบอน อำเภอพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว 2) เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมวัณโรคของอาสาสมัครของสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านหนองตะเคียนบอน อำเภอพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมวัณโรคของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ตำบลหนองตะเคียนบอน อำเภอพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจากอาสาสมัครของสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านหนองตะเคียนบอน จำนวน 50 คน โดยไม่มีการคำนวณขนาดตัวอย่าง เนื่องจากจำนวนประชากรมีจำนวนไม่มาก คืออาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) จำนวน 50 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.75 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบความสัมพันธ์ด้วยสถิติไคสแควร์ผลการวิจัย พบว่าการรับรู้เกี่ยวกับวัณโรคโดยรวม อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 94 และอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 6 มีเจตคติ

ต่อวัณโรคของกลุ่มตัวอย่างโดยรวม อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 68 ระดับปานกลาง ร้อยละ 28 และในระดับต่ำ ร้อยละ 4 จากการศึกษาความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมวัณโรคพบว่า อาชีพ การรับรู้เกี่ยวกับวัณโรค และเจตคติต่อวัณโรค มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมวัณโรค อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้และระยะเวลาการปฏิบัติงาน ไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมวัณโรคของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านหนองตะเกียนบอน อำเภอพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว

คำสำคัญ: การรับรู้ เจตคติ ประสิทธิภาพ วัณโรค อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)

Abstract

This research aimed to 1) study the level of awareness and attitude towards tuberculosis of village health volunteers (VHVs) at Nong Takhian Bon Sub-district Health Promoting Hospital, Watthana Nakhon District, Sa Kaeo Province; 2) study the level of efficiency in preventing and controlling tuberculosis of village health volunteers (VHVs) at Nong Takhian Bon Sub-district Health Promoting Hospital, Watthana Nakhon District, Sa Kaeo Province; and 3) study the factors related to the efficiency in preventing and controlling tuberculosis of village health volunteers (VHVs) at Nong Takhian Bon Sub-district, Watthana Nakhon District, Sa Kaeo Province. A questionnaire was used to collect data from 50 village health volunteers (VHVs) at Nong Takhian Bon Sub-district Health Promoting Hospital without calculating the sample size because the population was not large, i.e. 50 village health volunteers (VHVs). The instrument used to collect data was a questionnaire with a reliability value of 0.75. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, and Chi-square test for correlation. The results of the research found that overall awareness of tuberculosis At a high level of 94 percent and at a moderate level of 6 percent, the overall attitude towards tuberculosis of the sample group was at a high level of 68 percent, at a moderate level of 28 percent, and at a low level of 4 percent. From the study of the relationship with the efficiency of tuberculosis prevention and control work, it was found that occupation, tuberculosis awareness, and attitude towards tuberculosis were significantly related to tuberculosis prevention and control work. Gender, age, status, education level, income, and duration of work were not related to tuberculosis prevention and control work of village health volunteers (VHVs) at Ban Nong Takhian Bon Subdistrict Health Promoting Hospital, Watthana Nakhon District, Sa Kaeo Province.

Keywords: perception, Attitude, efficiency, tuberculosis, village health volunteers (VHVs).

บทนำ

วัณโรคเป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญของประเทศต่างๆทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศที่กำลังพัฒนา จะได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ซึ่งเป็นโรคที่มีความสัมพันธ์กับวัณโรคเป็นอย่างสูง เนื่องจากวัณโรคเป็นโรคติดต่อเรื้อรัง ที่ติดต่อจากคนสู่คนโดยละอองเสมหะ(Droplet Nuclei) มีสาเหตุจากเชื้อแบคทีเรีย Mycobactirium tuberculosis(MTB) และวัณโรค ยังได้คร่าชีวิตมนุษย์โลกไม่ต่ำกว่าร้อยละ 2 ล้านคน หรือมีผู้เสียชีวิตจากวัณโรควันละ 5,000 คน (Stephen Chapman and others ,2006)

จากสถานการณ์ของวัณโรคระดับโลกในปัจจุบันพบว่า มีผู้ป่วยวัณโรค ประมาณ 16-20 ล้านคน ซึ่งเกือบครึ่งหนึ่ง (8-10 ล้านคน) เป็นผู้ป่วยระยะแพร่เชื้อ ซึ่งความสามารถแพร่เชื้อ มีความสัมพันธ์กับปริมาณเชื้อในเสมหะ และความเสี่ยงต่อการได้รับเชื้อของผู้สัมผัสโรค องค์การอนามัยโลก จึงได้ให้ความสำคัญในการระดมทรัพยากรและผู้เกี่ยวข้อง ทุกภาคส่วน รวมทั้งผู้ป่วยและญาติผู้ป่วยให้เกิดความรู้สึกละแ่นกันและกันในการหยุดยั้งวัณโรคดังสโลแกน ที่ว่า “รวมพลังหยุดยั้ง วัณโรค” (I am Stopping TB) นั่นคือเริ่มที่ผู้ป่วยที่เป็นวัณโรคและญาติที่เข้าร่วม ในการหยุดยั้งวัณโรค (WHO , Global TB Report 2015) จากการที่วัณโรค มีการติดต่อสู่บุคคลใกล้ชิดมากที่สุด โดยเฉพาะจากผู้ป่วยที่ตรวจเสมหะพบเชื้อวัณโรค มีผลให้ผู้ที่อยู่ใกล้ชิด มีโอกาสรับเชื้อสูงกว่าบุคคลทั่วไป 3.8 เท่า โดยการหายใจเอาเชื้อโรคที่ปนเปื้อนในอากาศเข้าไปสู่ร่างกาย ผู้สัมผัสผู้ป่วยวัณโรคที่อาศัยอยู่ในบ้านเดียวกัน เป็นกลุ่มเสี่ยงที่มีความเสี่ยงสูงต่อการติดเชื้อวัณโรค ซึ่งความใกล้ชิดของผู้สัมผัสวัณโรค ที่อาศัยอยู่บ้านเดียวกันมีความสำคัญมาก เพราะได้มีการศึกษาพบว่าบุคคลกลุ่มดังกล่าวมีโอกาสรับเชื้อมากกว่าคนทั่วไปถึง 75 เท่า (Beyers ,1997, อ้างถึงใน ผกาศเพชร นาสมนต์ , 2549)

สถานการณ์และแนวโน้มโรควัณโรค Tuberculosis (TB) ประเทศไทย มีผู้ป่วยวัณโรครายใหม่ประมาณ 120,000 ราย หรือคิดเป็น 171 ต่อประชากรแสนคน (WHO , Global TB Report 2015) แต่จากระบบรายงานผลการดำเนินงานวัณโรคปีงบประมาณ 2557 มีผู้ป่วยวัณโรคขึ้นทะเบียนรักษา 67,789 ราย คิดเป็นอัตราการตรวจพบ (Detection rate) เพียงร้อยละ 59 และในปีงบประมาณ 2558 มีรายงานผู้ป่วยวัณโรคขึ้นทะเบียนรักษา 62,154 ราย คิดเป็นอัตราการตรวจพบ เพียงร้อยละ 55.3 สำหรับผู้ป่วยวัณโรคคือยาหลายขนาดหรือผู้ป่วยที่มีเชื้อวัณโรคคือต่อยาหลักอย่างน้อย 2 ชนิด คือไอโซไนอาซิดและไรแฟมพิซิน (Multi-Drug Resistant-TB : MDR-TB) จำนวนคาดประมาณ 2,200 ราย(มาจากผู้ป่วยใหม่ 1,100 ราย และมาจากผู้ป่วยที่มีประวัติการรักษาวัณโรคมาก่อน 1,100 ราย)ซึ่งคาดประมาณจากข้อมูลการเฝ้าระวังการดื้อยารั้งที่ 4 ของประเทศไทยในปี 2555 (วัณโรคคือยาหลายขนาดในผู้ป่วยใหม่พบร้อยละ 2.03 และผู้ป่วยที่เคยได้รับการรักษาพบร้อยละ 18.88) แต่จากรายงานพบว่า ได้รับการวินิจฉัยและรักษาเพียง 200 ราย โรควัณโรคถือว่าเป็นปัญหาด้านสาธารณสุขที่สำคัญของโลก โดยเป็นหนึ่งใน

3 โรค อันเป็นเหตุทำให้ประชากรโลกเสียชีวิตมากที่สุดหากนับรวมโรคเอดส์ และโรคมาลาเรีย ในวันที่ 24 มีนาคม ของทุกปี องค์การอนามัยโลกกำหนดให้เป็น "วันวัณโรคสากล (WORLD TUBERCULOSIS DAY) เพื่อให้ร่วมมือกันควบคุมการแพร่ระบาด รวมถึงรณรงค์ให้ประชาชนเล็งเห็นและตระหนักถึงอันตรายจากวัณโรค "Yes We Can End TB ยุติวัณโรค เราทำได้ ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์วัณโรคทั่วโลกจาก 'องค์การอนามัยโลก' ระบุว่า แต่ละปีมีผู้ป่วยวัณโรคประมาณ 9 ล้านคน แต่ทั่วโลก มีถึง 3 ล้านคนที่ไม่ได้รับการรักษา จากการคาดประมาณผู้ป่วยวัณโรคในประเทศไทยปีละ 105,000 คน หรือคิดเป็น 150 ต่อแสนประชากร ซึ่งถ้ายังไม่มีการค้นหาและผู้ป่วยวัณโรคยังไม่ได้ได้รับการรักษาเสี่ยงต่อการแพร่กระจายเชื้อวัณโรคอย่างมาก กลุ่มเสี่ยงสูงที่มีโอกาสจะป่วยเป็นวัณโรค ประกอบไปด้วย กลุ่มผู้สัมผัสผู้ป่วยวัณโรค ผู้ใช้สารเสพติด และฉีดสุราเรื้อรัง กลุ่มผู้สูงอายุ เด็ก ผู้ติดเชื้อ HIV ผู้ให้บริการขับรถสาธารณะ แรงงานข้ามชาติ ผู้ต้องขังในเรือนจำ และกลุ่มแรงงานต่างด้าว สถานการณ์วัณโรค พื้นที่เขตสุขภาพที่ 6 ปี 2565 ประมาณการณ์ผู้ป่วยวัณโรค จำนวน 9,299 ราย มีรายงานการขึ้นทะเบียนรักษาวัณโรคจำนวน 7,064 ราย พบว่าการค้นหาและนำผู้ป่วยมาขึ้นทะเบียนรักษาไม่ครอบคลุม อีกทั้งผู้ป่วยเสียชีวิตระหว่างรักษาถึงร้อยละ 7.2 สะท้อนถึงการเข้าสู่ระบบการรักษาล่าช้า ส่งผลให้เสียชีวิตเพิ่มขึ้น วัณโรคเป็นโรคติดต่อทางเดินหายใจ เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย ติดต่อกันจากคนสู่คนผ่านอากาศ โดยเมื่อผู้ป่วยไอ จาม ไม่ปิดปาก ทำให้เกิดละอองฝอย ผู้ที่อยู่ใกล้สุดหายใจเอาละอองฝอยที่มีเชื้อวัณโรคเข้าสู่ร่างกาย ทำให้เกิดการติดเชื้อและป่วยได้ โดยวัณโรคพบได้ทุกส่วนของร่างกาย แต่ที่พบบ่อยคือวัณโรคปอด อาการสำคัญของวัณโรคปอด คือ ไอแห้งๆ ติดต่อกัน 2 สัปดาห์ ไอมีเสมหะปนเลือด อาจมีอาการอื่นร่วมด้วย เช่น น้ำหนักลด เหงื่อออก ไข้ต่ำๆ การตรวจวินิจฉัยโรค โดยการเอกซเรย์ปอด และตรวจเสมหะหาเชื้อวัณโรคการป้องกันโรค เด็กแรกเกิดควรได้รับการฉีดวัคซีน BCG (วัคซีนแรกเกิด) ประชาชนทั่วไปควรดูแลสุขภาพออกกำลังกายให้แข็งแรง รับประทานอาหารให้ครบ 5 หมู่ ตรวจการทำงานของปอด เลี่ยงการคลุกคลีใกล้ชิดผู้ป่วยวัณโรค โดยเฉพาะผู้สัมผัสผู้ป่วยใกล้ชิด บุคลากรทางการแพทย์ ควรได้รับการตรวจสุขภาพประจำปี เพื่อคัดกรองโรค และหากมีอาการนำสงสัยว่าจะเป็นวัณโรค ควรรีบไปพบแพทย์วัณโรครักษาหายได้ มียารักษาที่มีประสิทธิภาพสูง ใช้เวลารักษา 6-8 เดือน ต้องกินยาครบทุกเม็ด ทุกมื้อ ไม่หยุดยาเอง หากรักษาไม่ต่อเนื่อง หยุดยาเอง อาจก่อให้เกิดเชื้อดื้อยา ต้องใช้เวลาในการรักษานาน 9-18 เดือน การใช้กลยุทธ์ "ค้นให้พบ จบด้วยหาย" ในการค้นหาผู้ป่วยวัณโรคให้เข้าสู่ระบบให้เร็วที่สุดตลอดจนดูแลรักษาให้หายจากวัณโรค เพื่อป้องกันการแพร่เชื้อไปสู่คนรอบข้าง ส่งผลต่อการลดจำนวนผู้ป่วยวัณโรค แต่การลดอัตราผู้ป่วยวัณโรครายใหม่ลงจะทำได้สำเร็จ ต้องอาศัยความร่วมมือจากทั้งภาครัฐ เอกชนและประชาชน ซึ่งจะนำไปสู่การยุติวัณโรคเพื่อให้เมืองไทยปลอดวัณโรค สอบถามเพิ่มเติมได้ที่สายด่วนกรมควบคุมโรค โทร. 1422(อ้างอิงข้อมูล : กองวัณโรค กรมควบคุมโรค/ศูนย์พัทยารักษ์ สคร.6 ชลบุรี

จากปัญหาวันโรค ดังกล่าว อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานงานในชุมชนเป็นผู้ใกล้ชิด เป็นผู้มีบทบาทหน้าที่รวมทั้งอาศัยร่วมบ้าน และใกล้ชิดผู้ป่วยวันโรคระยะแพร่เชื้อมากที่สุด จึงต้องมีการรับรู้ และเจตคติเกี่ยวกับวันโรค เนื่องจากอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) มีการลงพื้นที่ปฏิบัติงานกระจายข่าวสารข้อมูลพูดคุยติดต่อกับคนในชุมชนในการปฏิบัติงานทุกครั้ง ผู้วิจัยสนใจศึกษา การรับรู้ เจตคติ และการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมวันโรคของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยไปวางแผนในการป้องกันและควบคุมวันโรค ซึ่งจะทำให้อัตราป่วยของวันโรคในชุมชนลดลง อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการรับรู้ เจตคติต่อโรควันโรคของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านหนองตะเคียนบอน อำเภอพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมวันโรคของอาสาสมัครของสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านหนองตะเคียนบอน อำเภอพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมวันโรคของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ตำบลหนองตะเคียนบอน อำเภอพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว

การทบทวนวรรณกรรม

1. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานควบคุมวันโรคตามแนวทางการดำเนินงานควบคุมวันโรคแห่งชาติของบุคลากรสาธารณสุข ศูนย์สุขภาพชุมชนจังหวัดชัยภูมิ (อ้อมจิตร พงษ์ธีระกุล, 2551)
2. ความรู้และการปฏิบัติงานในการป้องกันวันโรคของอาสาสมัครสาธารณสุข ในเรือนจำจังหวัดลำพูน (พัชรภรณ์ ธรรมรัตน์พงษ์, 2552)
3. พฤติกรรมการป้องกันโรคในผู้สัมผัสร่วมบ้านกับผู้ป่วยวันโรคปอด อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ (ธีระพงษ์ จำปาลี, 2553)
4. ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมวันโรคของอาสาสมัคร สาธารณสุขต่างด้าว ในจังหวัดสมุทรสาคร (วิชุดา เสพสมุทร, 2553)

5. ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ เจตคติ พฤติกรรมการป้องกันโรคกับการติดต่อโรคของครอบครัวผู้ป่วยวัณโรคปอด จังหวัดอุบลราชธานี(วิภาพร แทนคำ, 2553)

6. ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ เจตคติ กับพฤติกรรมการป้องกันโรคของครอบครัวผู้ป่วยวัณโรคปอด อำเภอวังยาง จังหวัดแพร่ (พิเชษฐ์ ต้อยศ, 2556)

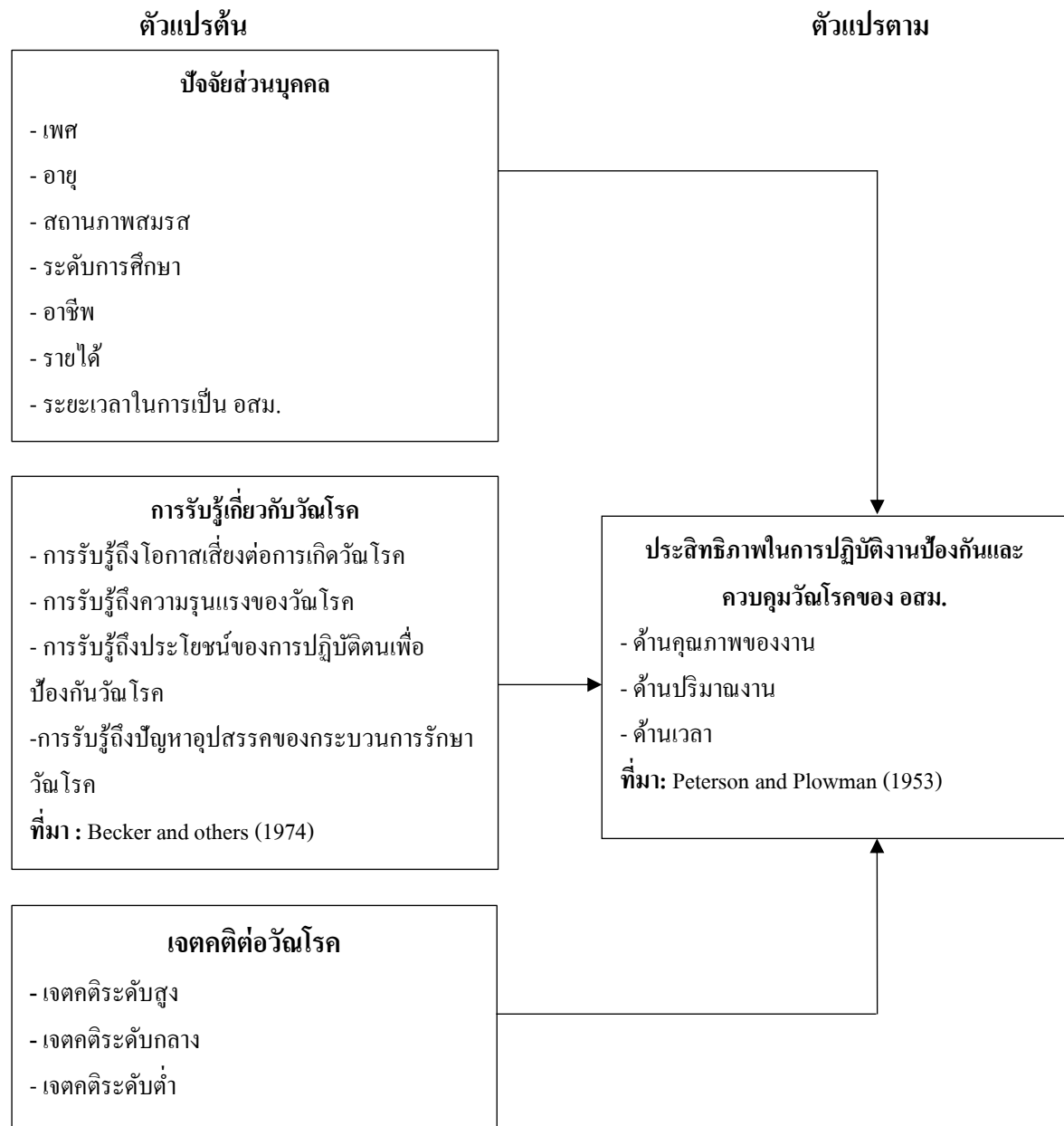
7. ปัจจัยทำนายพฤติกรรมการป้องกันวัณโรคของผู้สัมผัสร่วมบ้าน กับผู้ป่วยวัณโรคที่พักอาศัยในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล(ขวัญใจ มอนไชสง, 2559)

8. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ตำบลคลองห้า อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี (ชาติรี ยอดยิ่ง, ธัญญาศิริ สารศักดิ์ และปิ่นผกา ปัญญาสุข, 2561)

วิธีดำเนินการวิจัย/ระเบียบวิธีวิจัย/Research Methodology

การวิจัยเรื่อง “การรับรู้ เจตคติ และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมวัณโรคของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านหนองตะเคียนบอน อำเภอพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว” เป็นงานวิจัย การศึกษาครั้งนี้อาศัยระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ โดยเป็นการวิจัยแบบสำรวจ (Survey Research) ที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1. กรอบแนวคิดการวิจัย เพื่อให้งานวิจัยบรรลุวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยได้พัฒนารอบแนวคิดการวิจัยเพื่อให้เห็นถึงการรับรู้ เจตคติ และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมวัณโรคของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านหนองตะเคียนบอน อำเภอพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมวัณโรค ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านหนองตะเคียนบอน อำเภอพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ซึ่งผู้วิจัยใช้แนวคิดการรับรู้เกี่ยวกับวัณโรค และเจตคติต่อวัณโรคของ Becker and others (1974) เป็นตัวแปรอิสระ เพื่อศึกษาการรับรู้เกี่ยวกับวัณโรค และเจตคติต่อวัณโรคในการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมวัณโรค ส่วนตัวแปรตามผู้วิจัยใช้แนวคิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมวัณโรคของ อสม. (Peterson and Plowman (1953)) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมวัณโรค ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ดังนี้

ภาพที่ 1 ภาพแสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

2. ประชากรที่นำมาใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านที่ปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมโรค พื้นที่การศึกษา คือ ตำบลหนองตะเคียนบอน อำเภอดอนจาน จังหวัดสระแก้ว โดยผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่างของอาสาสมัครสำหรับตอบแบบสอบถาม จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 100 เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนไม่มาก

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้มาจากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 4 ส่วน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อบันทึกข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) รวมคำถามทั้งหมด 7 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามการรับรู้เกี่ยวกับวัณโรคจำนวน 25 ข้อ ผู้วิจัยได้พัฒนาข้อคำถามมาจากวิทยากร แท่นคำ (2553) มี 4 ด้าน คือ ด้านการรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดวัณโรคจำนวน 9 ข้อ ด้านการรับรู้ถึงความรุนแรงของวัณโรค จำนวน 6 ข้อด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ของการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันวัณโรค จำนวน 5 ข้อ และด้านการรับรู้ถึงปัญหาและอุปสรรคของการรักษาวัณโรค จำนวน 5 ข้อ เป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) คำถามเชิงบวก 24 ข้อ คำถามเชิงลบ 1 ข้อ ประกอบด้วย 3 ระดับ คือ ใช่ ไม่แน่ใจ ไม่ใช่ มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนน

ตัวเลือก	คำถามเชิงบวก	คำถามเชิงลบ
ใช่	3	1
ไม่แน่ใจ	2	2
ไม่ใช่	1	3

การแปลผลคะแนนโดยรวมใช้ค่าเฉลี่ยที่มีค่าตั้งแต่ 1.00 – 3.00 โดยพิจารณาตามเกณฑ์ของเบสท์ (Best, 1977: 174) ดังนี้

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$= \frac{3 - 1}{3} = 0.66$$

เกณฑ์การให้คะแนนค่าเฉลี่ย

ช่วงคะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.66	การรับรู้เกี่ยวกับวัณโรคอยู่ในระดับต่ำ
ช่วงคะแนนเฉลี่ย	1.67 – 2.33	การรับรู้เกี่ยวกับวัณโรคอยู่ในระดับปานกลาง
ช่วงคะแนนเฉลี่ย	2.34 - 3.00	การรับรู้เกี่ยวกับวัณโรคอยู่ในระดับสูง

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเจตคติต่อวันโรคจำนวน 14 ข้อ ผู้วิจัยได้พัฒนาข้อคำถามมาจากวิภาพร แทนคำ (2553) เป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) คำถามแบ่งออกเป็นคำถามเชิงบวก 9 ข้อ คำถามเชิงลบ 5 ข้อ ประกอบด้วย 3 ระดับ คือ เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนน

ตัวเลือก	คำถามเชิงบวก	คำถามเชิงลบ
เห็นด้วย	3	1
ไม่แน่ใจ	2	2
ไม่เห็นด้วย	1	3

การแปลผลคะแนนโดยรวมใช้ค่าเฉลี่ยที่มีค่าตั้งแต่ 1.00 – 3.00 โดยพิจารณาตามเกณฑ์ของเบสท์ (Best, 1977: 174) ดังนี้

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$= \frac{3 - 1}{3} = 0.66$$

เกณฑ์การให้คะแนนค่าเฉลี่ย

ช่วงคะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.66	มีเจตคติต่อวันโรคอยู่ในระดับต่ำ
ช่วงคะแนนเฉลี่ย	1.67 – 2.33	มีเจตคติต่อวันโรคอยู่ในระดับปานกลาง
ช่วงคะแนนเฉลี่ย	2.34 - 3.00	มีเจตคติต่อวันโรคอยู่ในระดับสูง

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมวันโรค จำนวน 10 ข้อ ผู้วิจัยได้พัฒนาข้อคำถามมาจากพัชรภรณ์ ธรรมรัตน์พงษ์ (2552) เป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) คำถามเชิงบวก 10 ข้อ ประกอบด้วย 3 ระดับ ได้แก่ ปฏิบัติเป็นประจำ ปฏิบัติบ่อยครั้ง และไม่เคยปฏิบัติ มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนน

ตัวเลือก	คำถามเชิงบวก
ปฏิบัติเป็นประจำ	3
ปฏิบัติบ่อยครั้ง	2
ไม่เคยปฏิบัติ	1

การแปลผลคะแนนโดยรวมใช้ค่าเฉลี่ยที่มีค่าตั้งแต่ 1.00 – 3.00 โดยพิจารณาตามเกณฑ์ของเบสท์ (Best, 1977: 174) ดังนี้

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$= \frac{3 - 1}{3} = 0.66$$

เกณฑ์การให้คะแนนค่าเฉลี่ย

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.66 การปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมวัณโรคในระดับต่ำ

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.67 – 2.33 การปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมวัณโรคในระดับปานกลาง

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 2.34 – 3.00 การปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมวัณโรคระดับสูง

4. ผลการทดสอบเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ โดยการหาความชัดเจนในเนื้อหาและการใช้คำในแบบสอบถามเพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือ ตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

4.1 การหาความตรงตามเนื้อหา (Content validity)

ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบสอบถามเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 2 ท่าน คือ นายปคม แรกขึ้น ตำแหน่งเจ้าพนักงานสาธารณสุขอาวุโส โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านหนองตะเคียนบอน และนางสาวอรอนงค์ ขุนนทอง นักวิชาการสาธารณสุข เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ความถูกต้องของภาษาที่ใช้ (Wording) และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item – Objective Congruence : IOC) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินเนื้อหาของคำถามแต่ละข้อ สามารถวัดได้ตรงกับนิยามศัพท์เฉพาะที่กำหนดหรือไม่ โดยให้คะแนนตามเกณฑ์ ดังนี้

+1 หากแน่ใจว่าข้อคำถามหรือข้อความนั้นใช้ได้แล้ว

0 หากไม่แน่ใจข้อคำถามหรือข้อความ

-1 หากแน่ใจว่าข้อคำถามหรือข้อความนั้นไม่ตรงเนื้อหา

หลังจากนั้นนำคะแนนของผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ประเมินมารวมกันในแบบวิเคราะห์ความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ เพื่อหาค่าเฉลี่ยสำหรับข้อคำถามแต่ละข้อ ใช้สูตร ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC คือ ค่าดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ คือ ผลรวมคะแนนของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

เกณฑ์การคัดเลือกข้อคำถาม

ค่าดัชนีความสอดคล้องโดยใช้สูตรของ (Rovinelli and Hambleton, 1987) ที่สามารถยอมรับได้จะต้องมีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป โดยพิจารณาความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากทุกคำถามในแบบสอบถาม จากการหาค่า IOC พบว่าทุกข้อคำถามมีค่า IOC ระหว่าง 0.67 – 1.00

4.2 การหาความเที่ยงหรือความเชื่อมั่น (Reliability)

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงเรียบร้อยแล้วไปทดสอบกับบุคคลที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 30 คน ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน คืออาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลท่าเกษม อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีการของการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach, 1970) โดยแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.75

5. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

5.1 หลังจากอาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้วผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูลจากอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองตะเียนบอน อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว โดยใช้แบบสอบถาม เก็บข้อมูลระหว่าง 1 - 31 มกราคม

5.2 ก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และขอความร่วมมือในการทำวิจัยเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความร่วมมือโดยสมัครใจนอกจากนี้ได้มีการพิทักษ์สิทธิ์ผู้ตอบแบบสอบถามก่อนรวบรวมข้อมูล โดยการแนะนำตัวก่อนแจกแบบสอบถาม และแจ้งสิทธิ์ในการปฏิเสธหรือยอมรับในการเข้าร่วมวิจัยว่า การวิจัยครั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสมัครใจของท่านที่จะปฏิเสธหรือยอมรับ และชี้แจงให้กลุ่มตัวอย่างทราบว่าข้อมูลที่ได้ทั้งหมดจะถูกเก็บเป็นความลับจะไม่มีชื่อผู้ตอบแบบสอบถามปรากฏในงานวิจัยและนำเสนอผลงานวิจัยในภาพรวมเท่านั้น

5.3 แจกแบบสอบถามพร้อมทั้งอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามแต่ละส่วนให้ทราบโดยละเอียด หลังจากนั้นให้ผู้ตอบแบบสอบถาม ตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง กรณีไม่เข้าใจสามารถสอบถามได้ทันที

6. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากเก็บข้อมูลได้ครบตามจำนวนที่ต้องการแล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งแล้วให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จากนั้นนำข้อมูลมาจัดระเบียบ ด้วยการแยกประเภทข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ตามตัวแปรที่ศึกษา และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสถิติเพื่อตอบวัตถุประสงค์และสมมติฐานที่ตั้งไว้ดังต่อไปนี้

6.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ใช้ในการอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาโดยการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

6.2 สถิติเชิงวิเคราะห์ (Analysis statistics) เพื่อหาความสัมพันธ์ของปัจจัยข้อมูลทั่วไป การรับรู้เกี่ยวกับวันโรค และเจตคติต่อวันโรค กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมวันโรคของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านหนองตะเคียนบอน อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้วโดยใช้สถิติไคสแควร์ (Chi-square)

ผลการวิจัย

สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย	ผลการทดสอบสมมติฐาน	
	ยอมรับสมมติฐาน	ปฏิเสธสมมติฐาน
1. ปัจจัยส่วนบุคคลของอาสาสมัครมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมวันโรคของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ตำบลหนองตะเคียนบอน อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว		
1.1 เพศ		✓
1.2 อายุ		✓

1.3 สถานภาพ	✓
1.4 ระดับการศึกษา	✓
1.5 อาชีพ	✓
1.6 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	✓
1.7 ระยะเวลาในการเป็น อสม.	✓
2. การรับรู้ของอาสาสมัครต่อวัน โรคมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมโรคของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ตำบลหนองตะเคียนบอน อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว	
2.1 ด้านการรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดวัน โรค	✓
2.2 ด้านการรับรู้ถึงความรุนแรงของวัน โรค	✓
2.3 ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ของการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันวัน โรค	✓
2.4 ด้านการรับรู้ถึงปัญหาและอุปสรรคของกระบวนการรักษาวัน โรค	✓
3. เจตคติของอาสาสมัครเกี่ยวกับวัน โรคมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมโรคของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ตำบลหนองตะเคียนบอน อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว	
3.1 เจตคติระดับสูง	✓
3.2 เจตคติระดับกลาง	✓
3.3 เจตคติระดับต่ำ	✓

จากการศึกษาถึงปัจจัยส่วนบุคคล การรับรู้ และเจตคติในการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมวัน โรค มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมวัน โรคของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านหนองตะเคียนบอน อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ทำการทดสอบสมมติฐานของ Becker and others (1974) โดยการวิเคราะห์สถิติเชิงวิเคราะห์ (Analysis statistics) ทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติไคสแควร์ (Chi-Square Test) แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล การรับรู้ และเจตคติในการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมวัน โรค เมื่อพบว่าค่า P-value มีค่าน้อยกว่า 0.05 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิเคราะห์ จากการรับรู้ เจตคติ ต่อโรควัน โรค ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านหนองตะเคียนบอน อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว อยู่

ในระดับสูง ซึ่งปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อาชีพในการเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมโรค ด้านการรับรู้ของอาสาสมัครรับรู้ถึงความรุนแรงของโรค รับรู้ถึงปัญหาและอุปสรรคของกระบวนการรักษาโรค รับรู้ถึงประโยชน์ของการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันโรค และรับรู้ถึงโอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรค มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมโรค และมีเจตคติด้านบวกต่อโรคและการดูแลผู้ป่วยโรค มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมโรค ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมโรคของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ด้านคุณภาพของงาน ได้แก่ ปฏิบัติงานได้สำเร็จอย่างมีคุณภาพ และถูกต้องตามระเบียบหลักเกณฑ์ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานที่ทำเป็นอย่างดีทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีคุณภาพ และปฏิบัติงานได้สำเร็จตามเกณฑ์คุณภาพที่หน่วยงานคาดหวัง ด้านปริมาณงาน ได้แก่ ปฏิบัติงานได้สำเร็จตามปริมาณงานที่ได้รับมอบหมายงานที่ปฏิบัติมีปริมาณที่เหมาะสมและสามารถปฏิบัติงานให้สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และมีการจัดลำดับความสำคัญของปริมาณงาน เพื่อความสำเร็จในการปฏิบัติงาน และด้านเวลา ได้แก่ มีความตรงต่อเวลาและรักษาเวลาในการปฏิบัติงาน การปฏิบัติงานมีการแบ่งเวลาอย่างชัดเจน เพื่อให้งานประสบความสำเร็จ และมีการพัฒนาวิทยาการใหม่ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงการปฏิบัติงานให้สะดวก และมีความรวดเร็วขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องการรับรู้ เจตคติ และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมโรคของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านหนองตะเคียนบอน อำเภอดอนจาน จังหวัดสระแก้ว ประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปราย ดังนี้

จากการศึกษา พบว่า การรับรู้เกี่ยวกับโรคโดยรวม อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 94 และอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 6 เนื่องจากว่า อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านหนองตะเคียนบอน อำเภอดอนจาน จังหวัดสระแก้ว มีการรับรู้เกี่ยวกับโรคที่ถูกต้องจึงส่งผลให้มีพฤติกรรมควบคุมการแพร่กระจายเชื้อโรคที่ถูกต้องด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของวิภาพร แท่นคำ (2553) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เจตคติพฤติกรรมป้องกันโรคกับการติดต่อโรคของรอบครัวผู้ป่วยโรคปอด จังหวัดอุบลราชธานี” การรับรู้เกี่ยวกับโรคโดยรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมควบคุมการแพร่กระจายเชื้อโรค และสอดคล้องกับงานวิจัยของขวัญใจ มอนโรสง (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยทำนายพฤติกรรมป้องกันโรคของผู้สัมผัสร่วมบ้านกับผู้ป่วยโรคปอดที่พักอาศัยในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล” การรับรู้เกี่ยวกับโรคมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันโรค สามารถใช้เป็นข้อมูลในการดูแลผู้ที่อยู่

ร่วมบ้านกับผู้ป่วยวันโรค โดยเน้นให้มีการรับรู้ความเสี่ยงต่อการป่วยด้วยวันโรค ความรุนแรงของวันโรคและการให้คำแนะนำและอุปกรณ์ต่างๆเพื่อให้มีพฤติกรรมป้องกันการป้องกันวันโรคที่เหมาะสม

จากการศึกษา พบว่า เจตคติต่อวันโรคของกลุ่มตัวอย่างโดยรวม อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 68 ระดับปานกลาง ร้อยละ 28 และในระดับต่ำ ร้อยละ 4 เนื่องจากว่า อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านหนองตะเกียนบอน อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว มีเจตคติเกี่ยวกับวันโรค ในด้านบวกย่อมมีพฤติกรรมป้องกันการป้องกันวันโรคที่ถูกต้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของวิภาพร แท่นคำ (2553) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เจตคติพฤติกรรมป้องกันโรคกับการติดต่อโรคของรอบครัวผู้ป่วยวันโรคปอด จังหวัดอุบลราชธานี” เจตคติเกี่ยวกับวันโรคโดยรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมป้องกันการป้องกันวันโรคโดยรวมและรายด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของธีระพงษ์ จำปาลี (2553) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมป้องกันการป้องกันวันโรคในผู้สัมผัสร่วมบ้านกับผู้ป่วยวันโรคปอด อำเภอชุมพลบุรีจังหวัดสุรินทร์” เจตคติเกี่ยวกับวันโรคมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันการป้องกันวันโรคอยู่ในระดับสูง ได้แก่ การรับรู้ประโยชน์-อุปสรรคในการปฏิบัติ พบว่า การได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ในการป้องกันการป้องกันวันโรค ทำให้บุคลากรทางการแพทย์ และสาธารณสุขมีวิธีการป้องกันตนเองจากโรควันโรค

จากการศึกษาความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมวันโรค พบว่า อาชีพ การรับรู้เกี่ยวกับวันโรค และเจตคติต่อวันโรค มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมวันโรคเนื่องจากว่า อาชีพที่แตกต่างกันเกิดการเรียนรู้และการเข้าใจเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน เจตคติต่อวันโรคที่แตกต่างกันส่งผลเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติ และป้องกันควบคุมวันโรคที่ต่างกัน และการรับรู้เกี่ยวกับวันโรคที่แตกต่างกันส่งผลเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติและป้องกันควบคุมวันโรคที่ต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของวิภาพร แท่นคำ (2556) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ เจตคติ พฤติกรรมป้องกันโรคกับการติดต่อโรคของครอบครัวผู้ป่วยวันโรคปอด จังหวัดอุบลราชธานี” พบว่า การรับรู้เกี่ยวกับวันโรคโดยรวม เจตคติเกี่ยวกับวันโรคโดยรวม พฤติกรรมป้องกันการติดต่อวันโรค มีความสัมพันธ์กับการติดต่อวันโรค การรับรู้ถึงประโยชน์ของการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันวันโรค มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการติดต่อวันโรค และจากการศึกษาความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมวันโรค พบว่า อาชีพ มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมวันโรค อาจเนื่องจากว่า อาชีพ มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมวันโรค และสอดคล้องกับงานวิจัยของวิชุดา เสพสมุทร (2553) การวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุม วันโรค ของอาสาสมัครสาธารณสุขต่างด้าว ในจังหวัดสมุทรสาคร” พบว่า อาชีพเฉลี่ยต่อเดือน ความรู้เกี่ยวกับวันโรค และการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมวันโรค มีอิทธิพลร่วมกันในการทำนุของการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมวันโรค

พบว่า อาชีพ การรับรู้เกี่ยวกับวันโรค มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมวันโรค และมีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมวันโรค

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องการรับรู้ เจตคติ และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมวันโรค ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านหนองตะเคียนบอน อำเภอพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปราย ดังนี้

จากการศึกษา พบว่า การรับรู้เกี่ยวกับวันโรคโดยรวม อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 94 และอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 6 เนื่องจากว่า อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านหนองตะเคียนบอน อำเภอพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว มีการรับรู้เกี่ยวกับวันโรคที่ถูกต้องจึงส่งผลให้มีพฤติกรรมควบคุมการแพร่กระจายเชื้อวันโรคที่ถูกต้องด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของวิภาพร แท่นคำ (2553) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เจตคติพฤติกรรมป้องกันโรคกับการติดต่อโรคของรอบครัวผู้ป่วยวันโรคปอด จังหวัดอุบลราชธานี” การรับรู้เกี่ยวกับวันโรคโดยรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมควบคุมการแพร่กระจายเชื้อโรค และสอดคล้องกับงานวิจัยของขวัญใจ มอนโรสง (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยทำนายพฤติกรรมการป้องกันวันโรคของผู้สัมผัสร่วมบ้านกับผู้ป่วยวันโรคปอดที่พักอาศัยในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล” การรับรู้เกี่ยวกับวันโรคมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันวันโรค สามารถใช้เป็นข้อมูลในการดูแลผู้ที่อยู่ร่วมบ้านกับผู้ป่วยวันโรค โดยเน้นให้มีการรับรู้ความเสี่ยงต่อการป่วยด้วยวันโรค ความรุนแรงของวันโรคและการให้คำแนะนำและอุปกรณ์ต่างๆ เพื่อให้มีพฤติกรรมป้องกันวันโรคที่เหมาะสม

จากการศึกษา พบว่า เจตคติต่อวันโรคของกลุ่มตัวอย่างโดยรวม อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 68 ระดับปานกลาง ร้อยละ 28 และในระดับต่ำ ร้อยละ 4 เนื่องจากว่า อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านหนองตะเคียนบอน อำเภอพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว มีเจตคติเกี่ยวกับวันโรค ในด้านบวกย่อมมีพฤติกรรมป้องกันวันโรคที่ถูกต้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของวิภาพร แท่นคำ (2553) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เจตคติพฤติกรรมป้องกันโรคกับการติดต่อโรคของรอบครัวผู้ป่วยวันโรคปอด จังหวัดอุบลราชธานี” เจตคติเกี่ยวกับวันโรคโดยรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมป้องกันวันโรคโดยรวมและรายด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของธีระพงษ์ จำปาลี (2553) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมป้องกันวันโรคในผู้สัมผัสร่วมบ้านกับผู้ป่วยวันโรคปอด อำเภอชุมพลบุรีจังหวัดสุรินทร์” เจตคติเกี่ยวกับวันโรคมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันวันโรคอยู่ในระดับสูง ได้แก่ การรับรู้ประโยชน์-อุปสรรคในการปฏิบัติ พบว่า การ

ได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ในการป้องกันวันโรค ทำให้บุคลากรทางการแพทย์ และสาธารณสุขมีวิธีการป้องกันตนเองจากโรควันโรค

จากการศึกษาความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมวันโรค พบว่า อาชีพ การรับรู้เกี่ยวกับวันโรค และเจตคติต่อวันโรค มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมวันโรคเนื่องจากว่า อาชีพที่แตกต่างกันเกิดการเรียนรู้และการเข้าใจเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน เจตคติต่อวันโรคที่ที่แตกต่างกันส่งผลเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติและป้องกันควบคุมวันโรคที่ต่างกัน และการรับรู้เกี่ยวกับวันโรคที่แตกต่างกันส่งผลเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติและป้องกันควบคุมวันโรคที่ต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของวิภาพร แทนคำ (2556) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ เจตคติ พฤติกรรมป้องกันโรคกับการติดต่อโรคของครอบครัวผู้ป่วยวันโรคปอด จังหวัดอุบลราชธานี” พบว่า การรับรู้เกี่ยวกับวันโรคโดยรวม เจตคติเกี่ยวกับวันโรคโดยรวม พฤติกรรมป้องกันการติดต่อวันโรค มีความสัมพันธ์กับการติดต่อวันโรค การรับรู้ถึงประโยชน์ของการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันวันโรค มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการติดต่อวันโรค และจากการศึกษาความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมวันโรค พบว่า อาชีพ มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมวันโรค อาจเนื่องจากว่า อาชีพ มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมวันโรค และสอดคล้องกับงานวิจัยของวิชุดา เสพสมุทร (2553) การวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุม วันโรค ของอาสาสมัครสาธารณสุขต่างด้าว ในจังหวัดสมุทรสาคร” พบว่า อาชีพเฉลี่ยต่อเดือน ความรู้เกี่ยวกับวันโรค และการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมวันโรค มีอิทธิพลร่วมกันในการทำนายการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมวันโรค พบว่า อาชีพ การรับรู้เกี่ยวกับวันโรค มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมวันโรค และมีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมวันโรค

เอกสารอ้างอิง

- ขวัญใจ มอนโรสง. (2559). ปัจจัยทำนายพฤติกรรมการป้องกันวันโรคของผู้สัมผัสร่วมบ้าน กับผู้ป่วยวันโรคที่พักอาศัยในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จริยา ปั่นทวงกูร. (2549). การส่งเสริมสุขภาพ. สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. :วิทยาการพิมพ์ 241-245 ถนนพิชิตรังสรรค์ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี 34000.
- ชม ภูมิภาค. (2546). เจตคติ (Attitude). จาก : <http://www.socialscience.igetweb.com>.

- ธีระพงษ์ จำปาลี. (2553). พฤติกรรมการป้องกันโรคในผู้สัมผัสร่วมบ้านกับผู้ป่วยวัณโรคปอด อำเภอ
ชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชาติรี ยอดยิ่ง, ธัญญศิริ สารศักดิ์ และปิ่นผกา ปัญญาสุข. (2561). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม
ส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ตำบลคลองห้า อำเภอลองหลวง
จังหวัดปทุมธานี. สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี.
- ทัศนพร ชูศักดิ์ และคณะ. (2564). การรับรู้ เจตคติ และการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมวัณโรค
ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ตำบลเขาดินพัฒนา อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัด
สระบุรี.
- นิธิพัฒน์ เจียรกุล. (2547). วารสารวัณโรคโรคทรวงอกและเวชบำบัดวิกฤต. 35 (3), 1.
- พัชรารัตน์ ธรรมรัตนพงษ์. (2552). ความรู้และการปฏิบัติงานในการป้องกันวัณโรคของอาสาสมัคร
สาธารณสุข ในเรือนจำจังหวัดลำพูน. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พิเชษฐ์ ต้อยยศ. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ เจตคติ กับพฤติกรรมป้องกัน โรคของครอบครัวผู้ป่วย
วัณโรคปอด อำเภอร่องขาว จังหวัดแพร่. พะเยา: มหาวิทยาลัยพะเยา.
- วิชุดา เสพสมุทร. (2553). ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมวัณโรคของอาสาสมัคร
สาธารณสุขต่างด้าว ในจังหวัดสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพมหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมาธิราช.
- วิภาพร แทนคำ. (2553). ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ เจตคติ พฤติกรรมการป้องกันโรคกับการติดต่อโรค
ของครอบครัวผู้ป่วยวัณโรคปอด จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์สาขาวิชาการสร้างเสริมสุขภาพ
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- อ้อมจิตร พงษ์ธีระกุล. (2551). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานควบคุมวัณโรคตามแนวทางการ
ดำเนินงานควบคุมวัณโรคแห่งชาติของบุคลากรสาธารณสุข ศูนย์สุขภาพชุมชนจังหวัดชัยภูมิ.
วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Peterson, E. & Plowman, G. E. (1953). Business Organization and Management. (3rd ed.).
Ill:Irwin.
- Becker and others. (1974): 206, อ้างถึงในจริยา ปิ่นท้วงกูร 2549: 110-114)
- Becker and others (1974) : 206, อ้างถึงในจริยา ปิ่นท้วงกูร 2549 : 107